

Kære statsminister Mette Frederiksen

Agerskovgruppen – en lille gruppe landmænd samlet i en forening og med støtte fra stadig flere landmænd landet over – har gennem årene engageret os stærkt i landmændenes og fødevarerproduktionens situation, og er blevet kendt for at sige til og fra, når vi opdager noget der - fagligt eller politisk – er ved at køre af sporet.

Vi siger også gerne til, når vi registrerer noget, der sender os i den rigtige retning. For eksempel, når statsministeren i sin nytårstale åbner for den store udfordring at få klimaet på ret køl igen. Vi landmænd kan hjælpe og blive en del af klimaløsningen og dermed medvirke til at indfri en række løfter om at reducere CO2 udslippet til atmosfæren, samt fortsat at sikre natur og miljø i fremtiden. Med klimaet vil du og vi i store træk det samme, og det er i den anledning, vi henvender os.

Som du så rigtigt siger i nytårstalen, er vi i færd med at omlægge dansk landbrug til endnu mere klimavenlig produktion. Vi hæfter os ved din anerkendelse af, vi allerede er i proces. Danske landmænd har i flere årtier præsteret grøn omstilling til stadig mere klima-, miljø- og naturvenlig produktion og kan såmænd nok klare en smule mere. Sådan arbejder vi nemlig og har allerede præsteret ganske meget. Fra 1930-erne, hvor omkring 75 procent af landarealet i Danmark var opdyrket, er vi nu nået ned i nærheden af 60 procent. Gennem årtier har vi i stedet for at indvinde nyt land afgivet mange hektarer til naturen, til mere skov og til fællesskabet. Som enhver kan se, er et betydeligt areal nu også afgivet til veje, byggegrunde til boliger og erhvervsarealer.

Af klodens samlede overflade udgør de dyrkede arealer fire procent. Og på disse fire procent skal der naturligvis dyrkes så klimavenligt og miljøvenligt som muligt, så vi fortsat kan brødføde en befolkning, der de seneste 50 år er næsten fordoblet fra fire milliarder til nu 7,8 milliarder. Det siger sig selv, at når fire procent af klodens overflade skal brødføde verden, skal det ikke ske på marker, hvor planterne ingenting yder, gror til i ukrudt, eller ædes af græshopper, som det sker lige nu i Østafrika. Madspild er aldrig godt for klimaet, uanset om det sker i produktionsleddet eller hos forbrugeren. Fødevarerproduktionen skal naturligvis foregå, hvor hver hektar giver mest mulig ernæring til mennesker i forhold til den indsats af hjælpestoffer som dieselolie og gødning, flittige landmænd over hele verden anvender. I Danmark er vi så heldige at have noget af klodens bedste jord til fødevarerproduktion. Det forpligter, når det skader klimaet mindre at dyrke fødevarer her end i de fleste andre lande i verden. Derfor ville det være usolidarisk overfor klodens befolkninger og negativt for klimaet, hvis vores bidrag til at afskaffe sult nu og fremover skal foregå steder, hvor det øver større skade på klimaet end her i vores frugtbare landbrugsland. End ikke i vores nærmeste nabolande udnytter man gødningsstofferne og traktorernes arbejde i marken lige så effektivt som vi, og sætter dermed et større klimaaftryk pr. kg brød, end vi gør. Som landbrugets videncenter, Seges, kan dokumentere, har vi gjort det muligt at halvere dieselforbruget og kunstgødningsforbruget pr. kg fødevarer gennem de seneste tre årtier. For en række fødevarers vedkommende har vi allerede i dag verdens mest ressourceeffektive produktion.

Når vi skriver til dig, er det fordi, vi gerne vil have dig, dine ministerkolleger og ikke mindst den del af embedsværket, der skal rådgive dig i den kommende tid, til at forstå, at ensidige og faglige greb i klimaproblematikkens tjeneste nemt kan komme til at virke mod sine hensigter. Der er masser af dilemmaer mellem klimahensyn, miljøhensyn og naturhensyn, der fører til en situation, hvor man redder en sag ved at ødelægge en anden hensigt.

For eksempel fører dele af efterafgrødekravene i dag til ekstra omkostninger, øget dieselforbrug, øget udledning af klimaskadelig lattergas under forrådnelsen, u hensigtsmæssigt sædskifte, og dermed lavere kornproduktion, altså en nedsat ressourceeffektivitet, der således modarbejder klimamålsætningen. Eller da de alt for stramme gødningskvoter forårsagede større import af brødkorn og ekstra stor import af sojaprotein til husdyrene. Simplethen fordi danskdyrkede foderafgrøder og dansk brødmel blev for næringsfattigt og vi derfor måtte importere langt mere protein. Denne sag er der faktisk blevet rettet op på – til gavn for klimaet.

Årtiers forskning i forskellige bekæmpelsesmidler med allerstørste natur- og miljøopmærksomhed samt skrappe godkendelsesprocedurer har ført til enorme klimafordele og høj fødevarer sikkerhed for især den konventionelle produktion, der er så afgørende for en tilstrækkelig fødevarerforsyning til klodens stigende befolkningsmasse.

Risikoen for at tage et skridt frem og to skridt tilbage med uoverlagte klimatiltag er overhængende. Her skiller økologisk produktion sig ikke ud, tværtimod. Som bekendt har det stærkt stigende forbrug af økologi nu ført til en voldsom stigning i import og dermed lange transporter af økologiske varer. Importen af økologi stiger stærkere end eksporten af økologi, og det var vel ikke hensigten?

Tag os med den brede faglige baggrund med på råd, når fortsættelsen af den grønne omlægning skal iværksættes. Der er ufatteligt mange praktiske landmænd, der har årtiers erfaringer med grøn omstilling, og de fleste af de lavt hængene frugter er for længst plukket. Gennem de seneste halvtreds år har vi reduceret det dyrkede areal, fastholdt mælkeproduktionen med det halve antal malkekøer i Danmark, reduceret foderforbruget pr. kg kød med en tredjedel, halveret kvælstoffordampning og meget mere.

Man kan nemt komme til at rette bager for smed i bestræbelserne på at redde klimaet. Vidste du for eksempel, at ingen af de bekæmpelsesmidler, landbruget anvender i dag, ved anvendelse på dyrkningsfladen har ført til sløjfning af vandboringer de sidste 20 år? En nedsat ressourceeffektivitet i kornmarken ved at forbyde de bekæmpelsesmidler, vi anvender på dyrkningsfladen, ændrer ifølge forskere intet på grundvandets kvalitet, fordi skaderne her kommer fra gamle dages punktforureninger og ukyndige håndteringer andre steder. Eller vidste du, at der fra urørt skov nedsiver cirka 45 kg kvælstof til grundvandet pr. hektar ligesom der jo ikke optages mere CO₂. Det skader derfor både vandmiljø og klima. Endnu et eksempel på, at naturen ikke bare retter sig efter en politisk nul-målsætning.

Dele af folkedybets, journaliststandens, desværre også forskerstandens, og – undskyld vores frimodighed – en del af det politiske parnas' løsrevne fortællinger om ustyrlige gyllemængder, monsterstore traktorer, endeløse hvedeørkner, bundne søer, giftige sprøjtemidler, CO₂-reduktion til nul, N-nedvaskning til nul og lignende populistiske udsagn, giver os frygt. Frygt for tilfældig lovgivning med for mange uhensigtsmæssigheder, vi senere må ændre for ikke at gøre skaden for stor.

For slet ikke tale om de ting, der kun vanskeligt lader sig genoprette. Har vi først brugt alle pengene på at ekspropriere et overbud på alt for mange hundrede tusind hektar lavbundslande til for lille nytte. Vil vi risikere at ekspropriere de 20.000 NNF-medlemmers forsørgelsesgrundlag i fødevarerindustrien, fordi vi med et par uheldige afgifter og nogle teoretiske foranstaltninger med alt for lille effekt fjerner grundlaget for en dansk klimavenlig og ressourceoptimal fødevarerproduktion? Det tager ikke mange øjeblikke at ekspropriere en del af dansk fødevarerindustri med et par uheldige indgreb. Er produktionen først flyttet udenlands til mindre egnede jordtyper og mindre kompetente fødevarerproducenter uden samme ansvar for klimaet, kan væksten i fødevarerproduktionen, der skal brødføde de næste to milliarder mennesker på kloden inden 2050, blive særdeles dyrt for vores fælles klima.

Både du og vi ved jo, der har været uheldige tiltag de senere år. Der laves fejl. En ny regel eller lov i miljøets, naturens eller klimaets tjeneste har fungeret mod sin hensigt. Det reducerer jo ikke CO₂-udledningen at skulle stå skoleret for EU og tabe en sag, fordi en regel eller lov ikke lever op til kravene om, at der skal være sammenhæng og systematik i vore tiltag. Lyt til os, der har støvlerne på. Vi har, uden at prale, et godt greb om, hvornår et tiltag vil virke i praksis og hvornår der er blevet lyttet for ensidigt i et ideologisk hjørne eller kigget for dybt i en enkelt forskerbrønd.

Vi er til at snakke med og har allerede årtiers erfaringer med grøn omstilling. Også de af de grønne omstillinger, der viste sig at være for dyrekøbte.

Jens Peter Aggesen, formand for Agerskovgruppen